

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30 maja 2017 roku o ponownym ustaleniu wysokości emerytury, Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych ponownie ustalił wysokość emerytury W. H. od 1 października 2017 r. W decyzji wskazano, że podstawę wymiaru świadczenia stanowi kwota 2972,16 zł. Emerytura wynosi 61,75% podstawy wymiaru, a jej łączna wysokość wynosi 1835,31 zł. Jako podstawę prawną decyzji wskazano przepisy - art. 15c w związku z art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2016 r. poz. 708, z późn. zm. dalej jako ustawa o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy) oraz otrzymaną z IPN Informację z dnia 24 marca 2017 r.

(decyzja – k. 5 verte - 6 załączonych do sprawy akt MSWiA)

Odwołanie od w/w decyzji wniósł W. H. wnosząc o jej uchylenie w całości poprzez odmówienie zastosowania niekonstytucyjnych przepisów ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (...), wobec istniejącego pierwszeństwa legalizmu konstytucyjnego określonego w dyspozycji art. 8 Konstytucji, w związku z dyspozycjami art. 173 i 178 ust. 1 Konstytucji.

Zaskarżonej decyzji zarzucono:

1. w wymiarze materialnym - rażąco naruszenie przepisów:

• Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., w tym:

a/ art. 2, poprzez wydanie decyzji z dnia 30.05.2017 r. przez Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego MSW na podstawie ustawy sprzecznej z zasadą praworządności, wobec naruszenia zasady demokratycznego państwa prawa, a także wynikającej z niej ochrony praw nabytych,

b/ art. 10, poprzez wydanie decyzji z dnia 30.05.2017 r. przez Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego MSW na podstawie ustawy sprzecznej z zasadą podziału i równowagi władzy ustawodawczej, władzy wykonawczej i władzy sądowniczej,

c/ art. 30 poprzez wydanie decyzji z dnia 30.05.2017 r. przez Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego MSW na podstawie ustawy sprzecznej z zasadą ochrony godności człowieka,

d/ art. 31 ust. 3 poprzez wydanie decyzji z dnia 30.05.2017 r. przez Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego MSW na podstawie ustawy sprzecznej z zasadą proporcjonalności,

e/ art. 32 poprzez wydanie decyzji z dnia 30.05.2017 r. przez Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego MSW na podstawie ustawy sprzecznej z zasadą równości wobec prawa i zakazem dyskryminacji,

f/ art. 42 ust. 3 poprzez wydanie decyzji z dnia 30.05.2017 r. przez Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego MSW na podstawie ustawy sprzecznej z zasadą domniemania niewinności,

g/ art. 64 poprzez wydanie decyzji z dnia 30.05.2017 r. przez Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego MSW na podstawie ustawy sprzecznej z zasadą proporcjonalności przy ochronie prawa własności,

h/ art. 67 ust. 1 poprzez wydanie decyzji z dnia 30.05.2017 r. przez Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego MSW na podstawie ustawy z prawem do zabezpieczenia społecznego.

• Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, sporządzonej w R. 4 listopada 1950 r. i ratyfikowanej przez Polskę w dniu 19 stycznia 1993 r. (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284), w tym:

a/ art. 6 poprzez naruszenie prawa do rzetelnego procesu sądowego,

b/ art. 14 poprzez naruszenie zakazu dyskryminacji,

cl art. 1 do Protokołu (...) Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzonego w Paryżu w dniu 20 marca 1952 r. i ratyfikowanego przez Polskę w dniu 10 października 1994 r. (Dz. U. z 1995 r. Nr 36, poz. 175) , poprzez wydanie decyzji z dnia 30.05 2017 r. przez Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego MSW na podstawie ustawy sprzecznej z zasadą proporcjonalności przy ochronie mienia zawartej w tym Protokole,

2. a w wymiarze formalnym z uwagi na tryb uchwalania ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2016 r. poz. 2270), jako niezgodnej z art. 2, art. 7, art. 61 ust. 1 i 2, art. 95 ust. 1, art. 96 ust. 1, art. 104, art. 106, art. 109 ust. 1, art. 119 i art. 120 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

(odwołanie – k. 2-25)

W odpowiedzi na odwołanie Dyrektor Zakładu Emerytalno – Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W., reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, wniósł o oddalenie odwołania oraz zasądzenie od odwołującego się na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadniając swoje stanowisko organ rentowy wskazał, iż zaskarżona decyzja została wydana na podstawie art. 15c ustawy z dnia 18 lutego 1994 roku o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2016 r. poz. 708 ze zm.) w brzmieniu ustalonym przez przepisy ustawy z dnia 16 grudnia 2016 roku o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2016 roku, poz. 2270) oraz w oparciu o informację o przebiegu służby, która jest równoznaczna z zaświadczeniem o przebiegu służby sporządzanym na podstawie akt osobowych przez właściwe organy.

(odpowiedź na odwołanie – k. 30-32)

Postanowieniem z dnia 4 października 2018 roku Sąd Okręgowy w Warszawie XIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie art. 177 §1 pkt 3¹ k.p.c., zawiesił postępowanie w sprawie do czasu rozstrzygnięcia przez Trybunał Konstytucyjny pytania prawnego zadanego w sprawie o sygn. akt XIII 1U 326/18 dotyczącego zgodności z Konstytucją ustawy stanowiącej podstawę obniżenia świadczenia.

(postanowienie – k. 49-51)

Postanowieniem z dnia 11 stycznia 2023 roku Sąd Okręgowy w Warszawie, XIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych podjął postępowanie w sprawie i na podstawie art. 461 § 3 k.p.c. sprawę przekazał do rozpoznania i rozstrzygnięcia Sądowi Okręgowemu w Łodzi, wydziałowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych .

(postanowienie – k. 69)

Na rozprawie w dniu 5 czerwca 2023 roku wnioskodawca poparł odwołanie, zaś pełnomocnik organu rentowego wniósł o jego oddalenie.

(końcowe stanowiska stron – rozprawa z dnia 5 czerwca 2023 roku e-protokół (...):00:18 – 00:00:48 – płyta CD – k. 91)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W. H. urodził się (...).

(okoliczność bezsporna)

Z dniem 1 lutego 1975 roku wnioskodawca zostały przyjęty do służby w MO i mianowany funkcjonariuszem na okres służby przygotowawczej na stanowisko milicjanta. W okresie od dnia 1 maja 1983 roku do dnia 15 stycznia 1990 roku wnioskodawca zajmował stanowisko milicjanta kierowcy w Służbie Bezpieczeństwa K. Miejskiej Milicji Obywatelskiej/ Rejonowego (...) Spraw Wewnętrznych w P..

Z wniosku personalnego z dnia 7 czerwca 1983 roku wynika, że wnioskodawca był długoletnim milicjantem – kierowcą. Z pracy wywiązywał się należycie. Był wielokrotnie wyróżniany i nagradzany.

W dniu 12 października 1983 roku wnioskodawca przeszedł przeszkolenie w zakresie stosowania środków przymusu bezpośredniego oraz postępowania na miejscu zdarzenia lub przestępstwa.

Z wniosku personalnego z dnia 12 grudnia 1984 roku wynikało, że skarżący w okresie pracy w (...) w P. dał się poznać z jak najlepszej strony. Był pracownikiem zdyscyplinowanym i zaangażowanym, duży wkład dawał w pracę referatu paszportów, często poza normalnymi godzinami pracy.

W opinii służbowej z dnia 15 lutego 1986 roku wskazano, że wnioskodawca zajmując stanowisko milicjanta – kierowcy z pracy na powierzonym odcinku wywiązywał się należycie. Dbał o powierzony samochód. Zadane polecenia wykonywał szybko i sprawnie. Był chętny, pracowity i uczynny. W kolektywie cieszył się uznaniem i sympatią. W sytuacjach szczególnego nasilenia pomagał grupie paszportowej. Za wkład pracy wielokrotnie był nagradzany i wyróżniany. Chętnie angażował się do pracy partyjnej i prac społecznych. Nałogów nie stwierdzono. Postawa etycznie – moralna nie budziła zastrzeżeń.

Z opinii służbowej z dnia 20 stycznia 1990 roku wynikało, że wnioskodawca był pracownikiem samodzielnym, zaś stopień jego przygotowania zawodowego i ogólnego był wystarczający do wykonywania zadań służbowych. Zarówno staż pracy, jak i sama praca wykonywana prawidłowo na stanowisku milicjanta – kierowcy pozwalała odwołującemu na samodzielne wykonywanie zadań. Wnioskodawca był wielokrotnie wyróżniany i nagradzany. Wyróżniał się zdyscyplinowaniem i odpowiedzialnością w wykonywanych obowiązkach. Reprezentował racjonalne poglądy polityczne opierające się na poglądach naukowych, otwarty i krytyczny. Był uczciwy, rzetelny, potrafiący współżyć w gronie współpracowników. Jego kultura osobista i etyka nie budziła zastrzeżeń.

W. H. nie zwalczał kościoła ani też żadnych związków wyznaniowych.

Z treści dokumentów osobowych wnioskodawcy nie wynika, aby podjął on bez wiedzy i zgody przełożonych czynną współpracę z osobami lub organizacjami działającymi na rzecz niepodległości Państwa Polskiego.

(przebieg służby – k. 40, dokumentacja z przebiegiem służby w aktach osobowych płyta CD w kopercie- k. 41, zeznania wnioskodawcy na rozprawie w dniu 5 czerwca 2023 roku e-protokół (...):01:44 – 00:03:21 – płyta CD – k. 91)

Decyzją z dnia 3 lipca 1991 roku wnioskodawcy ustalono prawo do policyjnej emerytury.

(decyzja – k. 1 załączonych do sprawy akt MSWiA)

Z informacji Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu Oddziałowe Archiwum IPN w Ł., sporządzonej dla organu rentowego w dniu 24 marca 2017 r. wynika, iż W. H., w okresie od 01.05.1983 r. do 15.01.1990 r. pełnił służbę na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2016 r. poz. 708, z późn. zm.)

(informacja – k. 3 załączonych do sprawy akt MSWiA)

Sąd Okręgowy ustalił stan faktyczny na podstawie powołanych wyżej dokumentów, a także zeznań wnioskodawcy, nie znajdując powodów do podważenia ich wiarygodności. Powołane dokumenty, według Sądu, zasługiwały w całości na uwzględnienie, albowiem nie noszą one żadnych oznak przerobienia lub podrobienia, a ich wiarygodności nie kwestionowała żadna ze stron. Tym samym nie zachodziły okoliczności, które wskazywałyby na nieautentyczność w/w dokumentów bądź odwoływanie się w nich do informacji i zdarzeń, które nie odpowiadają stanowi rzeczywiście. W toku postępowania organ emerytalny nie składał dalszych wniosków dowodowych.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

Odwołanie zasługiwało na uwzględnienie.

Podstawą prawną zaskarżonej decyzji organu rentowego o przeliczeniu emerytury policyjnej odwołującego, skutkującą obniżeniem tego świadczenia, był przepis art. 15c w zw. z art. 13b ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej, (...) Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 708) – zwanej dalej „ustawą zaopatrzeniową”, wprowadzone ustawą z dnia 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. poz. 2270), zwaną dalej „drugą ustawą dezubekizacyjną”.

Zgodnie z art. 15c ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej: w przypadku osoby, która pełniła służbę na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b, i która pozostawała w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r., emerytura wynosi 0% podstawy wymiaru – za każdy rok służby na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b i 2,6% podstawy wymiaru – za każdy rok służby lub okresów równorzędnych ze służbą, o których mowa w art. 13 ust. 1 pkt 1, 1a oraz 2-4. Zgodnie zaś z art. 15c ust. 3 ustawy zaopatrzeniowej, wysokość emerytury ustalonej zgodnie z ust. 1 i 2 nie może być wyższa niż miesięczna kwota przeciętnej emerytury wypłaconej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ogłoszonej przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Przepis art. 15c ustawy zaopatrzeniowej wyłącza możliwość uwzględnienia przy ustalaniu wysokości świadczenia okresów służby na rzecz totalitarnego państwa, jednocześnie ustawowo ustanawia górną, nieprzekraczalną granicę wysokości świadczenia niezależnie od długości okresu „służby na rzecz totalitarnego państwa.”

Przepis art. 15c ustawy zaopatrzeniowej dotyczy „osoby, która pełniła służbę na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b”. Z treści przepisu art. 13b ustawy zaopatrzeniowej wynika, iż za służbę na rzecz totalitarnego państwa uznaje służbę od dnia 22 lipca 1944 roku do dnia 31 lipca 1990 roku w wymienionych następnie cywilnych i wojskowych instytucjach i formacjach:

- 1) Resort (...) Komitetu (...);
- 2) Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego;

3) Komitet do (...);

4) jednostki organizacyjne podległe organom, o których mowa w pkt 1-3,
a w szczególności jednostki Milicji Obywatelskiej w okresie do dnia 14 grudnia 1954 r.;

5) służby i jednostki organizacyjne Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, i ich poprzedniczki, oraz ich odpowiedniki terenowe:

a) nadzorujące prace jednostek wypełniających zadania: wywiadowcze, kontrwywiadowcze, Służby Bezpieczeństwa, czynności operacyjno-techniczne niezbędne w działalności Służby Bezpieczeństwa, odpowiedzialne za szkolnictwo, dyscyplinę, kadry i ideowo-wychowawcze aspekty pracy w służbie bezpieczeństwa:

- Gabinet Ministra Spraw Wewnętrznych,
- Główny Inspektorat Ministra Spraw Wewnętrznych, z wyłączeniem Zespołu do spraw Milicji Obywatelskiej w wojewódzkich komendach Milicji Obywatelskiej oraz w wojewódzkich urzędach spraw wewnętrznych,
- Wojskowa Służba Wewnętrzna Jednostek Wojskowych MSW,
- Zarząd Ochrony Funkcjonariuszy,

b) wypełniające zadania wywiadowcze i kontrwywiadowcze:

- Departament I,
- Departament II,
- Biuro Paszportów, od dnia 1 kwietnia 1964 r.,
- Biuro A,
- Biuro Szyfrów,
- Biuro (...),
- wydziały paszportów, od dnia 15 lipca 1964 r.,
- Z. O. P.,
- Inspektorat I,
- samodzielne grupy specjalne,

c) wypełniające zadania Służby Bezpieczeństwa:

- Departament Ochrony Konstytucyjnego Porządku Państwa,
- Departament Ochrony (...),
- Departament Studiów i (...),
- Departament III,
- Departament IV,
- Departament V,

- Departament VI,
- Główny Inspektorat Ochrony (...), od dnia 27 listopada 1981 r.,
- Biuro Śledcze,
- Departament Społeczno-Administracyjny,
- Biuro Studiów Służby Bezpieczeństwa,
- Biuro Rejestracji Cudzoziemców,
- Zarząd Kontroli (...) G.,
- Biuro Ochrony Rządu,
- Samodzielna Sekcja Operacyjno-Ochronna,
- Inspektorat Operacyjnej Ochrony Elektrowni (...) w Ż.,

d) wykonujące czynności operacyjno-techniczne niezbędne w działalności Służby Bezpieczeństwa:

- Biuro (...),
- Biuro (...),
- Biuro C,
- Biuro (...), w tym Zakład (...),
- Departament (...), w tym Zakład (...),
- Biuro W,
- Departament PESEL,
- Zarząd Łączności, od dnia 1 stycznia 1984 r.,
- Wydział Zabezpieczenia Operacyjnego,
- Samodzielna (...) P,
- Inspektorat A.-Informacyjny,

e) odpowiedzialne za szkolnictwo, dyscyplinę, kadry i ideowo-wychowawcze aspekty pracy w Służbie Bezpieczeństwa:

- Departament Kadr, z wyłączeniem terenowych odpowiedników jako całości w wojewódzkich, powiatowych i równorzędnych komendach Milicji Obywatelskiej oraz w wojewódzkich, rejonowych i równorzędnych urzędach spraw wewnętrznych,
- Departament (...) i (...), z wyłączeniem terenowych odpowiedników jako całości w wojewódzkich, powiatowych i równorzędnych komendach Milicji Obywatelskiej oraz w wojewódzkich, rejonowych i równorzędnych urzędach spraw wewnętrznych,
- Zarząd (...)Wychowawczy,

- Biuro Historyczne,
- Akademia Spraw Wewnętrznych, a w jej ramach kadra naukowo-dydaktyczna, naukowa i naukowo-techniczna pełniąca służbę w Wydziale (...) Państwa Akademii Spraw Wewnętrznych oraz na etatach Służby Bezpieczeństwa, a także słuchacze i studenci, którzy przed skierowaniem do Akademii Spraw Wewnętrznych pełnili służbę, o której mowa w pkt 5 i 6 oraz ust. 2 pkt 1,
- Centrum Wyszkożenia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w Ł., a w jego ramach kadra naukowo-dydaktyczna, naukowa, naukowo-techniczna oraz słuchacze i studenci,
- Wyższa Szkoła (...) Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w Ł., a w jej ramach kadra naukowo-dydaktyczna, naukowa, naukowo-techniczna oraz słuchacze i studenci,
- Szkoła Chorążych Biura (...), a w jej ramach kadra naukowo-dydaktyczna, naukowa, naukowo-techniczna oraz słuchacze i studenci,
- Szkoła Chorążych Milicji Obywatelskiej z siedzibą w W., a w jej ramach kadra naukowo-dydaktyczna, naukowa, naukowo-techniczna oraz słuchacze i studenci,
- Wydział Pracy Operacyjnej w Ośrodku (...) w Ł., a w jego ramach kadra naukowo-dydaktyczna, naukowa oraz naukowo-techniczna,
- Samodzielna Sekcja Kadr,
- Samodzielna Sekcja Kadr i (...),
- Samodzielna Sekcja (...) i Sprawozdawczości,
- Samodzielna Sekcja O.-Organizacyjna;

6) jednostki organizacyjne Ministerstwa Obrony Narodowej i ich poprzedniczki:

- a) Informacja Wojskowa oraz podległe jej jednostki terenowe, w tym Organa informacji (...) Organizacji (...) oraz Organa informacji Wojskowego Korpusu Górniczego,
- b) Wojskowa Służba Wewnętrzna, w tym Zarząd Wojskowej Służby Wewnętrznej Korpusu (...) Wewnętrznego i W. Ochrony P. i jego poprzedniczki,
- c) Zarząd (...) S. Generalnego W. Polskiego,
- d) inne służby Sił Zbrojnych prowadzące działania operacyjno-rozpoznawcze lub dochodzeniowo-śledcze, w tym w rodzajach broni oraz w okręgach wojskowych.

Zgodnie z art. 13b ust. 2 ustawy, za służbę na rzecz totalitarnego państwa uznaje się również:

1) służbę na etacie:

- a) Ministra Spraw Wewnętrznych,
- b) funkcjonariusza nadzorującego służby i jednostki organizacyjne wymienione w ust. 1 pkt 5,
- c) komendanta wojewódzkiego, zastępcy komendanta wojewódzkiego, powiatowego, miejskiego lub dzielnicowego do spraw bezpieczeństwa, zastępcy komendanta wojewódzkiego, powiatowego, miejskiego lub dzielnicowego do spraw Służby Bezpieczeństwa, zastępcy szefa wojewódzkiego, rejonowego, miejskiego lub dzielnicowego urzędu spraw wewnętrznych do spraw Służby Bezpieczeństwa,

- d) zastępcy komendanta wojewódzkiego, powiatowego lub miejskiego do spraw polityczno-wychowawczych, zastępcy szefa wojewódzkiego, rejonowego lub miejskiego urzędu spraw wewnętrznych do spraw polityczno-wychowawczych,
 - e) oficera szkolenia operacyjnego Służby Bezpieczeństwa w wydziałach kadr i szkolenia komend wojewódzkich Milicji Obywatelskiej oraz w wojewódzkich urzędach spraw wewnętrznych,
 - f) funkcjonariusza w referacie do spraw bezpieczeństwa w wydziale kadr komendy wojewódzkiej Milicji Obywatelskiej,
 - g) starszego inspektora przy zastępcy komendanta wojewódzkiego do spraw Służby Bezpieczeństwa,
 - h) słuchacza na kursach Służby Bezpieczeństwa, organizowanych przez jednostki i szkoły wchodzące w skład Ministerstwa Spraw Wewnętrznych;
- 2) okres odbywania szkolenia zawodowego w szkołach i na kursach Służby Bezpieczeństwa przez funkcjonariuszy pełniących służbę, o której mowa w pkt 1 i ust. 1;
- 3) okres oddelegowania funkcjonariuszy pełniących służbę, o której mowa w pkt 1 i ust. 1, do innych instytucji państwowych, w tym przeniesienia na etaty niejawne w kraju lub poza granicami Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Zgodnie z art. 13c ustawy zaopatrzeniowej, za służbę na rzecz totalitarnego państwa nie uznaje się służby w rozumieniu art. 13b, która rozpoczęła się po raz pierwszy nie wcześniej niż w dniu 12 września 1989 r. (pkt 1) oraz której obowiązek wynikał z przepisów o powszechnym obowiązku obrony (pkt 2).

Zasadniczą kwestią do rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie było ustalenie zatem, czy odwołujący w okresie **od dnia 1 maja 1983 roku do dnia 15 stycznia 1990 roku** „pełnił służbę na rzecz totalitarnego państwa”.

W celu ustalenia wysokości emerytury od dnia 1 października 2017 roku, organ emerytalny został zobowiązany do wystąpienia do Instytutu Pamięi Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu z wnioskiem o sporządzenie informacji, o której mowa w art. 13a ust. 1. (art.15c ust. 4 i 22 ust. 4) ustawy zaopatrzeniowej. Z treści art. 13 a ust. 4 ustawy zaopatrzeniowej wynika, iż Informacja o przebiegu służby, o której mowa w ust. 1, zawiera:

- 1) dane osobowe funkcjonariusza, o których mowa w ust. 2;
- 2) wskazanie okresów służby na rzecz totalitarnego państwa, o których mowa w art. 13b;
- 3) informację, czy z dokumentów zgromadzonych w archiwach Instytutu Pamięi Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu wynika, że funkcjonariusz w tym okresie, bez wiedzy przełożonych, podjął współpracę i czynnie wspierał osoby lub organizacje działające na rzecz niepodległości Państwa Polskiego.

Przedmiotowa informacja o przebiegu służby, jest równoważna z zaświadczeniem o przebiegu służby sporządzanym na podstawie akt osobowych przez właściwe organy służb, o których mowa w art. 12. (art. 13a ust. 5 ustawy zaopatrzeniowej). Organ rentowy, będąc związanym ostateczną informacją z IPN z dnia 24.03.2017 roku, w której wskazano, że w okresie **od dnia 1 maja 1983 roku do dnia 15 stycznia 1990 roku** odwołujący pełnił służbę na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b ustawy zaopatrzeniowej, ustalił ponownie odwołującemu od dnia 1 października 2017 r. wysokość emerytury policyjnej zaskarżoną decyzją z dnia 30.05.2017 r. Tymczasem, postępowanie przed sądem (na skutek odwołania od decyzji organu rentowego) nie podlega ograniczeniom dowodowym, co wynika wprost z art. 473 k.p.c., zatem każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które Sąd uzna za pożądane, Sąd nie jest związany środkami dowodowymi dla dowodzenia przed organami rentowymi. Okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość mogą być udowodniane wszelkimi środkami dowodowymi przewidzianymi w Kodeksie postępowania cywilnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z 8 kwietnia 1999 r., II UKN 69/98, OSNP 2000/11/439).

Informacja o przebiegu służby jest dokumentem urzędowym w rozumieniu art. 244 k.p.c. i mogą być przeprowadzone przeciwko niej przeciwdowody. „Sąd ubezpieczeń społecznych, rozpoznający sprawę w wyniku wniesienia odwołania od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W. w sprawie ponownego ustalenia (obniżenia) wysokości emerytury policyjnej byłego funkcjonariusza Służby Bezpieczeństwa, nie jest związany treścią informacji o przebiegu służby w organach bezpieczeństwa państwa przedstawionej przez Instytut Pamięi Narodowej, zarówno co do faktów (ustalonego w tym zaświadczeniu przebiegu służby), jak i co do kwalifikacji prawnej tych faktów (zakwalifikowania określonego okresu służby jako służby w organach bezpieczeństwa państwa) – vide: postanowienie SN z 9.12.2011 r., II UZP 10/11, OSNP 2012, nr 23-24, poz. 298.

Ustawa zmieniająca z 2016 r. ustawę zaopatrzeniową jest tzw. drugą ustawą dezubekizacyjną. Pierwsza ustawa dezubekizacyjna tj. ustawa z dnia 23 stycznia 2009 roku o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin oraz ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U. z 2009 r. Nr 24, poz. 145) wprowadziła do ustawy zaopatrzeniowej art. 15b, którego przepis ust. 1 stanowił, że w przypadku osoby, która pełniła służbę w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów, i która pozostawała w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r., emerytura wynosi:

- 1) 0,7% podstawy wymiaru – za każdy rok służby w organach bezpieczeństwa państwa w latach 1944-1990;
- 2) 2,6 % podstawy wymiaru - za każdy rok służby lub okresów równorzędnych ze służbą, o których mowa w art. 13 ust. 1 pkt 1, 1a oraz pkt 2-4.

Organami bezpieczeństwa państwa, w których służba skutkowałą zastosowaniem mniej korzystnego wskaźnika w wysokości 0,7% podstawy wymiaru za każdy rok służby – zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 18 października 2006 roku o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 2141), do której odwołał się ustawodawca były:

- 1) Resort (...) Komitetu (...);
- 2) Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego;
- 3) Komitet do (...);
- 4) jednostki organizacyjne podległe organom, o których mowa w pkt 1-3, a w szczególności jednostki Milicji Obywatelskiej w okresie do dnia 14 grudnia 1954 r.;
- 5) instytucje centralne Służby Bezpieczeństwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz podległe im jednostki terenowe w wojewódzkich, powiatowych i równorzędnych komendach Milicji Obywatelskiej oraz w wojewódzkich, rejonowych i równorzędnych urzędach spraw wewnętrznych;
- 6) Akademia Spraw Wewnętrznych;
- 7) Z. O. P.;
- 8) Zarząd Główny (...) Wewnętrznej jednostek wojskowych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz podległe mu komórki;
- 9) Informacja Wojskowa;

10) Wojskowa Służba Wewnętrzna;

11) Zarząd (...) S. Generalnego W. Polskiego;

12) inne służby Sił Zbrojnych prowadzące działania operacyjno-rozpoznawcze lub dochodzeniowo-śledcze, w tym w rodzajach broni oraz w okręgach wojskowych.

Zgodnie z art. 2 ust. 3 ww. ustawy, jednostkami Służby Bezpieczeństwa, w rozumieniu ustawy, są te jednostki Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, które z mocy prawa podlegały rozwiązaniu w chwili zorganizowania Urzędu Ochrony Państwa oraz te jednostki, które były ich poprzedniczkami.

Ówczesna nowelizacja skutkowałą obniżeniem emerytury funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa począwszy od dnia 1 stycznia 2010 roku.

W orzecznictwie jednoznacznie stwierdzono, że tak obniżone świadczenie może być niższe od 40% podstawy jego wymiaru, uznając równocześnie, że art. 15b ustawy nowelizującej z 2009 r. nie naruszył zasady równości lub proporcjonalności świadczeń, bowiem tak uzyskane przywileje nie podlegają ochronie z racji działań ukierunkowanych na zwalczanie przyrodzonych praw człowieka i tym samym funkcjonariusze nie mają prawa podmiotowego ani tytułu moralnego domagania się utrzymania przywilejów zaopatrzeniowych za okresy zniewalania dążeń niepodległościowych (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 3 marca 2011 r., II UZP 2/11, OSN 2011 nr 15-16, poz. 210).

W pierwszej ustawie dezubekizacyjnej, w celu wskazania kręgu podmiotowego, do którego odnosi się nowelizacja ustawy zaopatrzeniowej ustawodawca użył zwrotu „osoby, która pełniła służbę w organach bezpieczeństwa państwa”, dalej odwołując się do przepisu art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 roku o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów, który wymieniał określone instytucje i formacje. Zwrot „osoba, która pełniła służbę w organach bezpieczeństwa państwa” wyraźnie wskazuje, że dotyczy on każdego funkcjonariusza, który pełnił służbę w wyszczególnionych w art. 2 ww. ustawy instytucjach i formacjach. W drugiej ustawie dezubekizacyjnej ustawodawca wprowadził pojęcie „osoby, która pełniła służbę na rzecz totalitarnego państwa”. Mając na uwadze jedną z zasad techniki prawodawczej, zawartą w § 10 załącznika do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 283) wg której: do oznaczenia jednakowych pojęć używa się jednakowych określeń, a różnych pojęć nie oznacza się tymi samymi określeniami, stwierdzić należy, iż pojęcie „osoby, która pełniła służbę w organach bezpieczeństwa państwa” nie jest pojęciem tożsamym z pojęciem „osoby, która pełniła służbę na rzecz totalitarnego państwa”. Nie obowiązuje także zasada wskazująca, iż osoba, która pełniła służbę w organach bezpieczeństwa państwa pełniła jednocześnie służbę na rzecz totalitarnego państwa”, aczkolwiek nie jest wykluczony oczywiście zbieg tych pojęć w stosunku do danej osoby.

W niniejszym postępowaniu należało ustalić, czy odwołujący był funkcjonariuszem, który pełnił służbę na rzecz totalitarnego państwa.

Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy: „kryterium "służby na rzecz totalitarnego państwa" określone w art. 13b ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej powinno być oceniane na podstawie wszystkich okoliczności sprawy, w tym także na podstawie indywidualnych czynów i ich weryfikacji pod kątem naruszenia podstawowych praw i wolności człowieka” – vide: uchwała SN z 16.09.2020 r., III UZP 1/20, LEX nr 3051750. Sam fakt przynależności funkcjonariusza do wymienionych w przepisie art. 13b ustawy zaopatrzeniowej instytucji lub formacji (kryterium formalne) nie jest zatem wystarczający do uznania, iż dany funkcjonariusz taką służbę pełnił.

W uzasadnieniu uchwały z 16 września 2020 r., III UZP 1/20 SN wskazał na pojęcie "służby na rzecz totalitarnego państwa" sensu stricto i largo i wyjaśnił, iż „pojęcie sensu stricto powinno objąć lata 1944-1956 i wiązać się wyłącznie z miejscem pełnienia służby, o ile oczywiście nie zostaną wykazane przez zainteresowanego przesłanki z art. 15c ust. 5

ustawy z 1994 roku lub w informacji o przebiegu służby, wskazane zostaną okoliczności z art. 13a ust. 4 pkt 3 ustawy z 1994 roku.

Pojęcie sensu largo obejmie zaś okres wskazany w art. 13b, czyli łączy w sobie cechy okresu totalitarnego i posttotalitarnego (autorytarnego) oraz pierwszego okresu po transformacji, to jest od utworzenia rządu T. M.. W tym ujęciu zakres podmiotowy ustawy jest szeroki, gdyż odnosi się przede wszystkim do funkcjonariuszy, którzy pozytywnie zostali zweryfikowani 30 lat temu i dziś są beneficjentami systemu emerytalnego. Tak interpretowane pojęcie zostanie ukierunkowane na funkcje, jakie pełnił i zadania, jakie podczas służby wykonywał funkcjonariusz. Z uzasadnienia uchwały SN z 16 września 2020 r., III UZP 1/20 wynika jednoznacznie, iż „stwierdzenie pełnienia służby na rzecz totalitarnego państwa w okresie od 22 lipca 1944 r. do 31 lipca 1990 r. nie może być dokonane wyłącznie na podstawie informacji Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (kryterium formalnej przynależności do służb), lecz na podstawie wszystkich okoliczności sprawy, w tym także na podstawie indywidualnych czynów i ich weryfikacji pod kątem naruszenia podstawowych praw i wolności człowieka służących reżimowi komunistycznemu (art. 13b ust. 1 w związku z art. 13a ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej). Nie bez znaczenia pozostaje także długość okresu pełnienia służby, jej historyczne umiejscowienia w okresie od 22 lipca 1944 roku do 31 lipca 1990 roku, miejsce pełnienia służby, zajmowane stanowiska czy stopień służbowy.”

Służbą na rzecz totalitarnego państwa będzie więc taka służba, która polega na realizowaniu i wdrażaniu totalitarnej funkcji państwa. Będzie to więc służba w określonych formacjach, ale tylko taka, która w wymiarze faktycznym będzie polegała na zwalczaniu wszelkich przejawów sprzeciwu wobec rządzącej wówczas klasy politycznej, realizująca jej cele polityczne i naruszająca podstawowe prawa i wolności człowieka. Nie będzie więc taką służbą służba polegająca na zwalczaniu pospolitej przestępczości kryminalnej (nie politycznej), która choć także jest służbą na rzecz państwa, to jednak nie ma na celu umacniania totalitarnej funkcji państwa lecz tylko (aż) zapewnienie obywatelom bezpieczeństwa w zakresie, np. ochrony życia, zdrowia lub mienia. Taka służba nie jest służbą na rzecz totalitarnego państwa.

W spornym okresie od dnia 1 maja 1983 roku do dnia 15 stycznia 1990 roku wnioskodawca zajmował stanowisko milicjanta kierowcy w Służbie Bezpieczeństwa K. Miejskiej Milicji Obywatelskiej/ Rejonowego (...) Spraw wewnętrznych w P... Kryterium formalne przynależności do określonej w ustawie zaopatrzeniowej jednostki, o której mowa w art. 13 b ustawy zaopatrzeniowej (art. 13 b pkt 5 lit e tiret 3) - odwołujący więc spełnił. Do rozważenia pozostaje, czy służba odwołującego w formacjach była służbą „na rzecz totalitarnego państwa”.

W niniejszej sprawie nie przedstawiono - poza samą informacją IPN o przebiegu służby - jakichkolwiek dowodów (przy czym ciężar dowodu w tym zakresie spoczywał na organie rentowym) na przestępczą działalność odwołującego, ani nie dokonano oceny jego indywidualnych czynów przez ich weryfikację pod kątem naruszenia podstawowych praw i wolności człowieka służących reżimowi komunistycznemu, wobec czego obniżenie należnego mu świadczenia nie było uzasadnione. Nie można się zgodzić z założeniem, że sam fakt pełnienia służby od dnia 1 maja 1983 roku do dnia 15 stycznia 1990 roku w instytucjach i formacjach wskazanych przez ustawę oznacza działalność na rzecz totalitarnego państwa, gdyż oznaczałoby to stosowanie mechanizmu odpowiedzialności zbiorowej.

Nie należy zatem apriorycznie zakładać, że każdy funkcjonariusz służb bezpieczeństwa działał na rzecz państwa totalitarnego, gdyż klóci się to z ideą sprawowania sądowego wymiaru sprawiedliwości, opierającą się na indywidualnej winie i pozostającą w opozycji wobec przyjętej w omawianej ustawie koncepcji odpowiedzialności zbiorowej.

W stanie faktycznym sprawy nie ujawniono dowodów przestępczych zachowań wnioskodawcy, które przyjmuje ustawa zaopatrzeniowa w stosunku do każdego funkcjonariusza pełniącego służbę na rzecz totalitarnego państwa (art. 13b). Organ emerytalno - rentowy nie zarzucił ubezpieczonemu działania sprzecznego z zasadami współzycia społecznego, czy chociażby z rzetelnością obywatelską. Z wniosków personalnych oraz opinii służbowych wynika, że był pracownikiem zdyscyplinowanym i zaangażowanym. Dbał o powierzony mu samochód. Zlecane zadania wykonywał szybko i sprawnie. Był chętny, pracowity i uczynny. W kolektywie cieszył się uznaniem i sympatią. Wnioskodawca nie zajmował się osobami należącymi do opozycji, jak również związkami wyznaniowymi, nie

uczestniczył w interwencjach skierowanych względem grup antyrządowych. Organ nie udowodnił, że wnioskodawca dopuszczał się czynów naruszających podstawowe prawa i wolności człowieka, nie przedstawił konkretnych osób pokrzywdzonych bezprawnie przez danego funkcjonariusza, nie przedłożył dowodów, że wnioskodawca w sposób oczywisty wspierał, propagował, utożsamiał się z zasadami państwa totalitarnego. W ocenie Sądu, pełnienie służby w Służbie Bezpieczeństwa K. Miejskiej Milicji Obywatelskiej/ Rejonowego (...) Spraw wewnętrznych w P., nie przesądziło w tym indywidualnym przypadku, że wnioskodawca dopuścił się przestępczej działalności.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy stwierdził, że przeprowadzone postępowanie dowodowe nie wykazało, aby odwołujący w spornym okresie pełnił służbę na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 15c w zw. z art. 13b ustawy zaopatrzeniowej. Tym samym, nie było podstaw to przeliczenia jego emerytury na podstawie wspomnianych przepisów, bowiem nie mają one w ogóle zastosowania do sytuacji faktycznej odwołującego.

Ostatecznie, Sąd w sentencji wyroku zmienił zaskarżoną decyzję i zobowiązał Dyrektora Zakładu Emerytalno – Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W. do przeliczenia policyjnej emerytury **W. H.** z pominięciem art. 15c ust. 1,2 i 3 ustawy z dnia 18 lutego 1994 roku o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej, (...)Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin - od 1.10.2017 r.

/Jacek Chrostek/